

„A férjem kamionsofőr, három hónapokat van oda, és egy-két hetet itthon. Jó esteben kettőt, de az ritka. Akkor volt itthon három hetet, amikor szültem a második gyereket. Ő most fél éves, eddig kétszer látta az apja, abból az egyik, amikor megszületett. Négy éve, hogy ezt a munkát végzi.”

Egy udvarhelyi édesanya mesél arról, milyen a külföldön dolgozó szülők élete. Ők néhány éve költöztek haza Magyarországról, tíz évet éltek ott, majd úgy döntöttek, inkább itthon folytatják, aminek az lett a vége, hogy a férje ismét külföldre, Németországba jár dolgozni.

„Hazaköltöztünk, hogy itthon majd jobb lesz, de itthon ahhoz, hogy egyről a kettőre jussál ez kell, hogy ő külföldre járjon. Igazából **cseberből vederbe, de nem mennénk már vissza** Magyarországra. Itthon van a család, a gyerekeimnek van kapcsolatuk a nagyszülőkkel. Ez szerintem megfizethetetlen. Amikor kinn élsz külföldön van egy furcsa hiányérzeted. Nyilván itthoni barátaid lesznek, de úgymint folyton hiányzik valami.”

Az ők gyerekeiknek – mivel az anya itthon maradt – nincs szükségük az állami felügyeletre, amit a külföldön dolgozó szülők gyerekeinek próbál biztosítani a törvény. Nem is tudtak róla, ezért ők nem jelentették a polgármesteri hivatalnál a külföldi munkavállalást, amit egyébként minden ilyen helyzetben levő szülőnek meg kellene tennie a törvény szerint.

Nagyik főszerepben

Az állami szervek már 2006 óta próbálják legalább nyilvántartásba venni ezeket a félig-meddig magukra maradt gyerekeket. 2015-ben törvényt módosítottak, így már nem csak bejelenteniük kell a szülőknek, ha kiskorú gyerekeket hagynak itthon, hanem gyámot is ki kell nevezni melléjük, **ha mindkét szülő elhagyja az országot**. Ha csak az egyikük távozik, akkor nincs szükség a szülői feladatok átruházására, de a nyilvántartásba vételre igen. Amennyiben a gyereket egyedül nevelő szülő dönt úgy, hogy az országon kívül próbál szerencsét, akkor is hivatalos úton kell felügyelőt kijelölni az itthon maradó kiskorúnak – vázolta a törvény előírásait

Telman Enikő

, a városháza szociális osztályának munkatársa.

Az ő nyilvántartása szerint jelenleg 150 ilyen család van Székelyudvarhelyen, de a valós szám feltehetően ennél magasabb. Vannak olyanok is, akik nem veszik jónéven, ha a hivatalos szervek felügyelni próbálják a család életét – pedig a gyermek biztonsága érdekében történik mindez – hangsúlyozza a városháza munkatársa. Néhányan kifejezték a nemtetszésüket, mondván, hogy **"mi köze magának az én gyermekemhez"?**

A 150 nyilvántartott esetből 8 olyan, ahol mindkét szülő elutazott, és kiskorút hagyott hátra. 33 egyedülálló szülő is külföldön vállalt munkát, és a legtöbb, vagyis 109 esetben csak az egyik szülő utazott határon túlra dolgozni.

Ki lehet gyám?

A törvényi előírások szerint olyan közeli rokon lehet a gyermek gyámja, aki betöltötte a 18 évet, eleget tesz a gyereknevelés anyagi és erkölcsi feltételeinek, nincs olyan krónikus betegsége, ami megakadályozná a feladata ellátásában.

Kivételes esetekben családi barát, vagy szomszéd is vállalhatja a gyámságot. Legtöbbször a nagymamákat nevezik ki, de **volt egy nagytata is**, egy esetben pedig az anyuka barátnőjére maradt a gyerek, egy másikban pedig a szomszéd vállalta, mert nem volt rokonuk a városban – ismertette Telman Enikő az udvarhelyi példákat.

A gyám kinevezése nem bonyolult folyamat, mindent elintéz a szociális osztály, csupán annyi kell, hogy az érintettek kitöltsék a szükséges nyilatkozatokat. A gyámsági keresetet a bíróságra küldik, ahol három napon belül jóváhagyják a kérést.

– Itt senki nem ellenőrzi a munkavállalókat munkaügyi, vagy adóügyi szempontból. Ez a nyilvántartás senkit ne riasszon el, azokat sem, akik munkaszerződés nélkül utaznak ki, mi azzal nem foglalkozunk. **Minket csak az érdekel, hogy a gyermek biztonságban legyen** – hangsúlyozza a szakember – legyen valaki mellettük, bármilyen problémájuk van, egészségügyi, lelki, vagy anyagi. Sokan meglepődnek, hogy ezzel törődünk.

Az előírások szerint 40 nappal az elutazás előtt kellene történnie a bejelentésnek, de sok esetben erre nincs lehetőség, ezért utólag is elfogadják az itthon hagyott gyám nyilatkozatát. A gyámság 12 hónapra szól, szükség esetén meghosszabbítják, az eljárás teljesen ingyenes.

Miért van rá szükség?

A nagykorú felvigyázóra nem csak azért lehet szükség, hogy a gyerek ellátását megoldja, ennél sokkal összetettebb ez a szerep. Egy iskolai kiránduláshoz is szükség van szülői beleegyezésre, vagy ha orvosi beavatkozásra kerül sor, hivatalos ügyek intézésekor (pl. személyi vagy útlevél igénylése), nem utolsósorban lelki támaszként is szolgál a szülőpótló. Ezért is szokták megkérdezni a 10 év fölöttieket, hogy elfogadják-e a kijelölt gyámot, fontos, hogy jó kapcsolat legyen közöttük, **fegyelmezni és óvni is tudja** a kiskorút a gyámja.

– Udvarhelyen nem tudunk súlyos esetekről, amikor elhanyagolták volna a gyerekeket, de az országban előfordult, hogy a felügyelet nélkül hagyott kiskorúak veszélybe kerültek, elhagyták az iskolát, sok esetben az alkohol és cigaretta, vagy más drogok sem maradnak ki a történetből. Ezek becsületes emberek, meg akarnak élni valahogy, itthon nem tudnak, de törődnek a gyerekükkel – mondja Telman Enikő.

A szociális munkások figyelemmel kísérik a szétszakadt családok életét, kéthavonta látogatják azokat a gyerekeket, akik a gyám felügyelete alatt maradnak, és segítséget is nyújtanak nekik minden problémás helyzetben. Figyelnek a gyerekek életkörülményeire, testi és lelki egészségére, iskolai teljesítményére. Az a tapasztalat, hogy a nagymamák inkább elkényeztetik, mint elhanyagolják a rájuk bízott kiskorúakat – tudjuk meg Telman Enikőtől. Finomakat főznek, mindent megtesznek azért, hogy pótolják, amennyire lehet a távol levő anyukákat. **„Egy jó nagymama mellett két hónap hamar eltelik,** akkor van gond, ha hosszabb ideig nem jönnek haza a pénzkeresők. Ez a gyermeket nagyon megviseli.”

A tanintézmények is felméri, hogy a diákjaik közül kik azok, akik érintettek ebben a témában, és elküldi a szociális osztálynak a statisztikát. Jellemzően a **30 és 45 év közötti szülők** vállalják be a külföldi munkát, akiknek 1-8 osztályos gyermekeik vannak. A két leggyakoribb célpont pedig még mindig Anglia és Németország. Csecsemőket, napköziseket még ritkán hagynak itthon, de rengeteg idősebb munkavállaló is van, akiknek már nagykorúak a gyerekei.

Az is kiderült, hogy az anyagiak hiányától kevésbé szenvednek ezek a családok, köszönhetően a külföldi színvonalú fizetésnek. Elviszik nyaralni a gyerekeket, amikor hazajönnek, ellátják őket minden szükségessel – folytatja a megfigyeléseit a szociális szakember. Jellemző az is, hogy az itthoni munkaadók „elengedik” a néhány hónapos szezonmunkára az alkalmazottaikat, majd visszatérve onnan folytathatják, ahol abbahagyták.

A gyermek nem csak az anyjéé

A potálunknak nyilatkozó anyuka szerint az itthon kínált fizetések nem teszik lehetővé, hogy megalapozzák a család biztonságát. Annak, hogy a férje mégis visszament külföldre, kizárólag anyagi okai vannak – magyarázza a nő. Amikor hazaköltöztek, nulláról kezdték az életet, autót, lakást vettek, amit még fel kell újítani, ezért gürcölnek most. „Ő dolgozna itthon is, csak **abból nem tudtunk volna lakást venni**, meg felújítani. Amíg össze nem szedjük magunkat, és nem lesz egy minimális tartalékunk, addig haza se tud jönni. Még abban a fázisban vagyunk, hogy muszáj azt néznünk, mi mennyibe kerül és mennyi idő alatt lehet azt kikeresni.”

Nincs semmi

Mi lesz a szerelemmel ilyen esetben? Hogyan lehet megóvni a kapcsolatot? – tevődik fel a kérdés.

Az édesanya szerint ehhez bizonyos értelemben fel kell nőni, és rengeteget kommunikálni. „Elcsépeltnék hangzik, de tényleg ez a lényeg. Amiért nekünk tud működni, az az, hogy nem játszom a tipikus női *nincs semmi bajt*. Ez ilyenkor nem működik. Ő nem látja a mimikámat, meg kell mondani, hogy mi bajom van. Nyitottság és folyamatos beszélgetés kell. Vannak hullámvölgyek, van, hogy ő van teljesen kiborulva, akkor én vagyok erősebb. Van fordítva is, akkor érdekes módon ő tartja bennem a lelket. Mikor hazajön, megpróbálunk csak kettesben tölteni el egy kis időt, akár egy estét. Én jobban vágyom erre, de neki lelkiismeretfurdalása van, hogy végre itthon van, és a gyerekeket ott kell hagyni.”

A nehéz helyzeteken a gyerekek meg a barátok segítenek túljutni. Az anyuka arra számít, hogy akkor lesz még igazán nehéz kitartani, amikor elkészül a lakás, és már „csak” azért fog távol lenni a férje, hogy tartalékolni tudjanak. Most még bizakodó és pozitív, azt mondja: „Most még nem érzem olyan nehéznek, nem kell minket sajnálni. Mindenkinek megvan a mag baja, sok esetben lehet, hogy itthon van az apa, de **pont annyit csinál, mintha nem lenne.**”